

Dissertatio medica inauguralis, de nosocomiis ... / [Edward Foster].

Contributors

Foster, Edward, -1780.
University of Edinburgh.

Publication/Creation

Edinburgi : Balfour, Auld, et Smellie, 1767.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/qqctc6fy>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

In rom. v.
DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

NOSOCOMIIS;

61459/P
Ex dono Geo. Roy
Quam
ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

EDVARDUS FOSTER,

HIBERNUS.

Pridie Idus Junii, hora locoque solitis.

Μακαριος ο συντων επι πτωχων και πενητα,
εν ημερα πονηρα ρυσεται αυτον ο Κυριος.

PSAL. xl. i. Septuag.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR, AULD, et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M, DCC, LXVII.

H 35-

43834

V I R O I L L U S T R I,

ET DE PATRIA OPTIME MERITO,

C A R O L O L U C A S, M. D.

SUPREMAE APUD HIBERNOS CURIAE,

CIVITATIS DUBLINENSIS MISSU,

S E N A T O R I,

E D V A R D U S F O S T E R

SALUTEM PLURIMAM DICIT.

CUM fummos petens medicinae honores, ex academiae instituto, scribere aliquid necesse haberem, et de nosocomiorum natura libellum confecissem, sub cujus eum auspiciis potissimum tutarer deinde circumspicienti, Tu mihi, Vir egregie! primus ad mentem, tu solus accurristi; et merito. Cui enim patrono aliquod de re medica conscriptum, quam medicinae peritissimo, potius sacrarem; cui, ad publicum aliquod commodum pertinentem, quam hujus praecipuo Propugnatori; aut, nosocomia respicientem,

a

quam

quam noscomiorum ubique per totos agros Hibernicos condendorum Auctori? Qua quidem re nihil praeclarius, nihil humanius, aut viro pietate et meritis ad magnum honoris fastigium evecto dignius esse potest. Profecto, si dictum CICERONIS, “homines ad deos nulla re
 “propius accedere, quam salutem homi-
 “nibus dando,” cuiquam, certe medico; si medico, tibi ante omnes, convenit. Inter enim te et alios medicos hoc interest; ut illi, quantum opera assequi propria possint, saluti humanae consulant; tu, qui siue scientia, siue diligentia, siue successu medendi, nemini, ne celebratissimis quidem Nominibus, cedis; praeterea, senatusconsulto impetrato, egenis aegrotantibus, quae ubique maxima turba est, per totum amplissimum regnum, praesentem opem inveneris. Neque hac in laude, quippe quae nova prorsus sit, aliorum exemplum secutus es, sed ipse aliis utile futurum proposuisti. Etenim verisimile est, ut nulla haecenus civitas pauperibus pietatem praestitit, ita
 nullam

nullam non, facti utilitate adductam,
 deinceps praestituram. Ut adeo non tuis
 civibus solis, sed, quotquot tuae bonitatis
 fructum olim perceperint, iis omnibus
 propitius fueris. Ergo, quod in te fuit,
 quod in homine esse potest, perfecisti;
 teque pium civem, probum virum, sapien-
 tem senatorem, et prudentem medicum,
 ostendisti. Verum etiam quod ad alios
 attinet, tibi amplius aliquid providendum
 est, et in longitudinem consulendum.
 Pulcherrima exempla, per improbitatem
 et nequitiam hominum, in pessimos even-
 tus trahi possunt. In omni re plerique
 mortalium, publica simulata, privatam
 utilitatem captant. Atque, ut quisque
 pessimus est, ita proprio lucro maxime est
 deditus. Hinc gratia, audacia, et largi-
 tio, dignorum hominum incorruptam et
 modestam virtutem circumvenit. Hinc ne-
 quissimi et ignavissimi mortales bonorum
 praemia ereptum eunt. Atque si, in prae-
 sentia, hujusmodi artes malae, quod superi
 tamen omen avertant, dominabuntur;
 hinc quoque, communis salus in medio
 lacerata

lacerata jacebit, et frustra tua bonitas, frustra misericordia publica, erit. At ne quid tale, in novo tuo consilio, fiat, et rem praeclarissimam omnium corrumpat, tuum est, Vir Optime, quantum res ferat, prohibere. Prohibendi autem, si meam interponere opinionem deceat, haec sola ratio est; ut non solum, quod jam factum est, gravium virorum qui et ipsi spectati medici sint, collegium instituatur; sed cum chirurgis medici quoque singuli in singulis nosocomiis adhibeantur, his summa cura detur, ut utrique omnium casuum curationes omnes libro fideliter perscribere, perscripta collegio supra relato quotannis cognoscenda subjicere, obstringantur; ut diligentes et bene meriti laudentur, ignavi et tanto muneri praestando impares ignominia notentur, aut loco moveantur; denique una mente, uno consilio, omnia administrentur. Verum, cum e contrario id agi videam, ut, exclusis medicis, chirurgis summa haec administratio detur, non possum non meum ejus rei dolorem testari. Quis non videt medici

et

et chirurgi officia inter se prorsus discrepare; multoque majorem ubique morborum numerum, operam illius, non manum hujus, desiderare? Certe nullus populus, nostris Civibus exceptis, non videret medicorum in valetudinariis ample curandis necessitatem, ubi decemplex facile morborum numerus illorum opem requirit. Neque sapientissimus quisque apud nos hoc ignorare potest. Imperitiores vero rerum, quo melius idem cognoscant, et suum errorem videant, ad librum, quem vir gravissimus BROCULSBEIUS de Morbis Castrensibus conscripsit, relego. Quod si alii chirurgi tantae curae inepti habeantur, an Hibernici multo aptiores credendi sunt, aut prae caeteris terris morbi cultro, emplastris, et fasciis curandi, intra quae chirurgi totum officium consistit, apud nos unos abundant? Si neutrum verum est, solam aut summam aegrotantium, de quibus agitur, curationem, istis hominibus non esse permittendam, et optimi cujusque medici operam adhibendam, sequitur. Ergo, ut supra dixi,

dixi, ad te redit, ne quid ex his rebus detri-
 menti res communis capiat, tuumve con-
 siliium pessumdetur, prohibere. Quod si
 feceris, praeter ea quae tui operis rationem
 respiciunt, alia commoda ad publicum et
 ad genus humanum pervenient. Quippe
 aemulatio sic accensa, reliquorum per to-
 tam Insulam medicorum ingenium ac-
 cuet, et industriam excitabit. Hinc me-
 dicina accuratius et subtilius ubique ex-
 erceri, experimenta et observationes utiles
 et salutare in lucem edi, et Hibernia, quae
 antehac medicinae arte totam Europam
 tarde et longo intervallo secuta est, totam
 praecedere potest. Inter alia vero quae
 hinc utilissima esse possunt, diligens coeli
 vicissitudinum et tempestatum generum
 observatio, quae privatim difficile, in pub-
 lica tali ratione facile, haberi potest, non
 est praetereunda. Quod si HUXHAMUM,
 qui et verbis et exemplo medicos ad hoc sus-
 cipiendum hortatus est, nemo unus, scilicet
 labore deterritus, secutus est; tamen multi,
 gloria accensi, et imperio coacti, nullo
 negotio laborem superabunt, et ex obser-
 vationibus

vationibus omnium, quotannis a collegio exploratis, non poterit non aliquod excerpti, et cum summo rei medicae commodo in lucem quotannis exire. Pari ratione, excurationibus morborum supra dictis quicquid memorabilius visum fuerit, id quoque publici juris factum medicinam locupletabit. Quae bona praestandi, opes fundendi, et Hiberniam divite artis Apollinae vena beandi, pulchrior hac occasio dari nulla potuit. En tibi, Vir Honestissime, novae et verae gloriae propositam ante oculos materiem!

QUOD ad nostrum opusculum attinet, fateor id neque emendatum, neque limatum, neque absolutum esse, quippe quod studiorum ratio, et angustia temporis, non permiserit. Statuam quasi rudem expressi, quam alii oblatam poliant; partesque et membra totius molis ita descripsi, ut singula tamen lima ulteriore et accuratiore arte egeant. Nam sive aëris, sive munditiarum, sive contagionis, seu multarum aliarum rerum, natura consideranda est; vides, quot verbis, quanto labore, unaquaeque

que harum tractari, et ultra solitos hujusmodi disputationum limites procedere possit. Accipe igitur aequi bonique has paginas; tua auctoritate et nomine protege; et culpas omnes scriptoris juvenis voluntati condona. Ipse autem perge, ut coepisti, esse emolumento patriae, propugnaculo libertati, decori et ornamento tuis, praesidio miseris, et singulari integritatis senatoriae, inter millia flagitiorum, exemplo!

EDINBURGI,

Prid. Non. Jun.

DISSERTATIO MEDICA

MED. CHIR. SOC.
ABERDEEN.

D E

N O S O C O M I I S.

EXPOSITURUS, quemadmodum omnia ad nosocomiorum usus pertinentia curari gerive debeant, quo illustrior dicendorum ordo fit, institutum opus in quatuor partes diducam.

PRIMA, domicilii situm; altera, ipsum hoc, una cum iis quae extrinsecus aut intus ad idem proprius attinent; tertia, administrationem; quarta, victum et medicamenta, tradet.

QUARUM divisionum iterum unamquamque, prout res postulaverit, suo postea loco dividam.

CERTISSIMA et saepius luctuosa experientia demonstravit, non omnem situm, multitudini etiam sanorum hominum in eundem locum conclusorum, ac ne quidem singularibus, convenire: Quo major aegrotantium ratio habenda est; nisi si qui, ut CELSUS ait, “per-
“suadere nobis volunt, sanis quidem confide-
“randum esse quod coelum sit, aegris vero
“non esse. Quibus tanto magis omnis ob-

“servatio necessaria est, quanto magis obnoxia
“offensis infirmitas est *.”

IGITUR fitus, coeli folique ratione habita, ideoque, in utroque totus consistens aër, considerandus est. Quo autem modo aër in coeli et foli natura consistat, et, pro diversis eorum conditionibus, melior aut peior sit, nisi obiter non sum dicturus. Solumque, quae aëris proprietates, in fitûs delectu habendo, spectandae sint, exponam.

AERIS tria, in salutem humanam, ideoque in nosocomiorum usus, quaerenda sunt; SICCI-
TAS, TEMPERIES MODICA, ET PURITAS. Qui-
bus contraria sunt vitanda. AER maxime
SICCUS in iis locis est, quae, modica altitudine,
nuda, patentia, a magnis maribus remota, vel
ab his, montium interventu, tecta sunt.

VIX autem, ne nimis sicca coeli natura sit, metuendum est. Quam adeo sanitati neces-
sariam egregius PRINGLE opinatur, ut, in-
salubrem, nisi in arenosis solitudinibus, posse
esse neget †. Si vero periculi quicquam in
siccitatibus subesset, certe aestate praecipue
incideret, qua eae maxime fiunt. Quo ta-
men tempore, ut satis ad salutem humoris ab
aëre suppetat, varia humi nascentia, luxuri-
antia,

* A. Cornel. Cels. praefat. sub fin.

† Diseases of the army, part 2. chap. 2. p. 84.

antia, summam ubique terram obducentia, et incredibilem humoris vim, incredibili velocitate, per innumerabilia foramina, ad superum aëra, omni temporis puncto, dimittentia, efficiunt. Praeterea, ubi plures homines vivunt, inde semper, ex aqua et aliis circa eos vaporibus, fatis superque madoris, cum aëre permiscetur. Non igitur quaerendus humor, sed omni cura, ut mox ostendetur, cavendus est. Quem, quoniam omnibus testimoniis et argumentis major, etiam experimentorum fides nocentissimum esse confirmavit; igitur, quae is locus maxime infestet, dicendum est; fontesque humoris, quo certius in fitus domicilii delectu habendo, vitentur, retegendi.

IGITUR, neque in summis montibus; neque in planitiibus, praesertim uberiore et ditioire solo, neque in fluminum ripis; neque in imis vallibus; neque prope paludes, udave inaequaliter loca; neque silvarum tractui vicina; neque magnis maribus objecta, nosocomia salubriter conduntur.

NAM altissimum quemque locum humor omnis coelestis, prae caeteris, petit. Id quod nebulae coelumque ibi obnubilum toties visum, cum omnia in tractibus subjectis serena tamen sunt, ostendunt.

AD imas valles, terrestris omnis mador undique, ex superioribus regionibus, confluit.

PLANITIES autem eo sunt vitandae, quod, nisi declivitates sunt, per quas collecta aqua delabatur, haec cumulata subsistit, et totam terrae faciem humidat. Quod si solum quoque per cujus foramina ut illa descendat reliquum est, uberius magisque argillaceum est, nullus omnino humori exitus dabitur. Qui igitur coelum ascendat, per aëra diffundatur, madidumque hunc et gravem reddat, necesse est.

QUANTUM autem humoris, ideoque noxae, a fluminibus ortum ripas et vicina petat, rores, halitus, et nubilia, vespertinis, nocturnis, et matutinis horis, praesertim post calores diurnos summissa, demonstrant.

MADIDORUM vero vaporum magnam vim, a magnis maribus ad objectas terrarum oras ventos perferre, notissimum est. Quo fit, ut eae plagae, quae mari Atlantico, Oceano Germanico aut Pacifico, opposita jacent, maxima humoris copia infestentur; eoque majore, si qui loci inter altorum montium juga, et talia aequora interclusi, collectos intra angustum spatium vapores excipiunt. Quorum utique locorum eae partes, quas inter et maria montes interjacent, tutae magis magisque, ubi no-

focomia

focomia aedificentur, idoneae sunt, quia interceptus altera parte vapor ad alterum non pervenit.

PALUSTRIMUM vero, praesertim udorum, locorum vicinitas gravissima et summe infalubris accolis est, quia plurimum inde madoris oritur. Itaque omnium regionum, hujusmodi loca spargere morbos, et mortale genus varie divexare, pro aliarum rerum simul agentium et morborum faciem aliter atque aliter mutantium varietate, perspiciuntur.

NEQUE, ob eandem causam, vastarum silvarum tractus minus noxae inferunt. Ad quas magna humoris vis, partim coelestis, partim terrestris, item a foliis, ab arborum et reliquorum humi nascentium fummis spatiis promanans, undique congeritur: Unde eadem fere quae supra demonstrata sunt mala, eademque de causa, gignuntur. Americani salubriores regiones experiuntur, quo plura loca, excisis silvis, circa domicilia quaeque nudarunt. Quinetiam Britannos, antiquam circumsepiendi villas arboribus consuetudinem passim commutasse, et apertiora undique loca, ac latos prospectus, quam maxime affectare video; scilicet, haud indoctos, quanta mala a priore, quanta a praesente instituto bona, ad salutem suam perveniant.

OMNIS vero humor eo pejus mortales habet, quo major ejusdem copia est. Itaque de rerum supra commemoratarum noxis judicandum est. Uda vero et silvestria loca, eo nomine, nocentissima sunt, quod plurimum madoris ad hominum corpora perferunt; illa, quia summa spatia multis partibus, quam planorum, auctiora sunt; haec, cum ob eadem summa spatia, per truncos, per ramos, per folia et frondes, incredibiliter ampliata; tum, quia totidem radiculis, quot partes supra terram, eminent, aquam e terra avidissime haustam rapidissimo per has omnes meatu undique demittunt. Quocumque autem modo, et quibuscumque ex rebus, corporibus hominum humor adhaerescit, omnia mala, ex occlusa perspiratione nascentia, inde oriuntur. Et, praeter caeteris, febres intermittentes in humido omni tractu dominantur.

TEMPERIEI coeli tenuis nobis copia est. Quae enim mortalium cura, quod artificium, varias coeli vices regere aut multum mutare queat? Atqui modica utique temperies in primis necessaria est. Quae quidem, si ad ficcum aëra jam expositum additur, ipse coeli habitus prope inventus erit, qui salutis humanae quam maxime conveniat. Talis aër corpora nostra debito pondere et elatere premet, justum firmis partibus

tibus tonum praestabit, ut hae humores rite impellant, inque vicem ab iis repellantur, faciet; postremo, omnia vitae officia, actiones omnes, intra justum modum continebit. Sed quoniam modica temperies frigoribus et caloribus nimis media intercedit, de his utrisque verba deinceps faciam, quidque in nobis adversus ea praesidii sit attingam.

CALOR vel per se vel conjuncto humore agit. Per se, ubi vehementissime premit, mortales variis turbis et subita saepe pernicie afficit. Quod fatum sub frigidioris coelo vivere consueti et in ardentis orbis plagas transducti, item complures angustius et confertim habitantes, saepe sunt experti. Atque id periculi imae valles, parietes ex lateritia vel lapidea materia confecti et calce firmati, ubi ii domum circumsepunt, praeterea solum arenosum, aestivo ubivis tempore per calidos dies inferunt; quippe quae Solis radii gravius feriant, atque inde repercussi periculoso aestu mortalia corpora torreant. Itaque ea a nosocomis procul abesse debent.

QUOD si calori aëris adeo per se gravi humor quoque accessit, quae duo vitia nunquam non stagnantem secum naturam quoque trahunt, et commemorata mala cumulant, quanta
strages,

strages, quam dirae cum putredine pestes et plurima mortis imago, grassentur, necesse est!

“ Quis cladem illius” coeli, “ quis funera fando

“ Explicet, aut possit verbis aequare laborem *!”

○ SUPRA ostendi, fatis semper humoris a multitudine eodem collata ad circumfusum aëra differri, neque non verisimile est, etiam illum conjuncto calore putrida quoque mala gignere posse. Omnia vero putredinis genera, et pessimorum morborum facies, ex fontibus humoris et caloris externi conjunctis, nascituros esse constat. Ergo, quo tutiora nosocomia et a geminatis noxis liberiora sint, omnia loca, quae sive humorem sive calorem nimium adferre propositum est, ab illis diffideant oportet.

○ FRIGUS quoque vel per se, vel conjuncto humore, agit.

○ SEORSIM agens frigus, structurae ratio, postea memoranda, facile in habitabilibus orbis plagis defendit; ideoque ab hoc loco omnis de eo quaestio aliena est.

FRIGORIS autem humidum, in domo condenda, observatio quaedam necessaria est. Atque hic quoque humoris, cujus ante meminimus, origo varia vitanda est. Itaque summi montes, imae valles, confita arboribus, uda
aut

* Virgil. Æneid. lib. 2 vers. 361.

aut paluftria loca, et fimiles aliae res, domui vicina ne fint. Omnis autem frigoris vis, accedente madore, duplicatur, arctius corporibus adhaeret, et diutius retinetur. Eadem fummi corporis foramina occludit, adstringit, perfpirandum vaporem retinet, et in interiora convertit. Unde febres cum totius corporis habitu inflammato, partiumque inflammationes, nascuntur.

PORRO ut aër quam puriffimus, ideoque, omni ex parte, fanitati aptus fit, omnia quae eum contaminent cavenda, domufque ab omnibus remota inflituenda eft. Hic autem, non de toto coeli ambitu, fed de aëre terram et hominum corpora propius depreffo, loquor. Is enim rebus impuris pervius folus inquinatur, atque ex eo, ut quaeque pars maxime ftagnat, ita maxime polluta nocet. Aëra omnia acria, praefertim putrida, polluunt, et fanitati ineptiorem efficiunt. Quorum utique origo in animantium et terra nafcentium vaporibus quibusdam confiftit. Nam fi qua labes ex foßili quoque natura oriri putanda eft, eam, ut magis reconditam, minusque, in fitus nofocomiorum delectu habendo, faepe fe offerentem, haud fane multum morabor. Urbanarum igitur fordium colluviem, noxas ex fummis hominum corporibus, e pulmonibus, ex alvo, ex urinae itineribus, e ventriculo,

et cum aliis corruptis excretis dimanantes, aquam stagnantem, aut fossas putridas prope, nosocomia collocanda non sunt. Atque haec, si magna vi et copia circumvolitant, et cum aëre non mixta ventifve ablata, nostris corporibus intus accipiuntur, quolibet tempore offendunt. Ad quae, si aestivorum dierum, si rerum de quibus supra memini calor, si earundem humor, si stagnans aër, et similes aliae noxae superadduntur; multiplicata clade, diraque putredinis, contagionis, et faevorum pestium lue, mortales rapiuntur.

SUPRA demonstratum est, eo plus aquae ad coelum adfurgere, quo ampliore summo spatio eidem exponitur; ideoque summum solum inaequaliter udum, quam altiores aquas, magis nocere. Quae tamen noxa humoris avolantis copiae non tota tribuenda est. Sic enim quiescens humor et calori objectus facile stagnat et corrumpitur, ut haec quoque corrupti aëris causa sit. Cujus rei exemplum ex Ægypto Inferiore petitum mihi succurrit. Quibus enim temporibus Nilus inundans totos vicinos agros alto flumine obruit, accolae ab omnibus morbis immunes summa valetudine fruuntur. Contra eodem, ripis repetitis, in justum alveum relabente, eique tractu proximo toto udo, et partim sicco, partim madido relicto,

relicto, pestes et omnium morborum putridorum genera per populum nata grassantur. Porro, licet nihil sicco et puro aëre, ut supra dictum est, salubrius sit, ideoque omnia, quotquot eum inquinant, tollenda sequatur; tamen, si id fieri non potest, aquarum ea altitudo quae impura omnia tegat, non solum minus nocebit, verum etiam, adversus putredinem et alios illorum effectus, praefens auxilium erit. Itaque LANCISIUS Hadrianam molem, cum palustri praecipue coeno inquinata esset, neque illico exhauriri potuisset, deducta ex Vaticanis hortis lympha, sic temperavit, ut accolae peste laborantes minime deinde laeserit. Idem Romae, PISAURI et alibi, ejusdem consilio, factum est *. Item per quadraginta annos, omnia ex omnibus domibus fordium genera, in magno latoque ad moenia magnae urbis stagno collecta, quoad superante aquâ tecta sunt, nihil nocuisse, postque summam tandem aquae faciem exsuperatam, aëri aperto subjecta, horrendam febrem per populum sparsisse, et, pro quadragenis quotannis perire solitis, eo anno capitum millia duo ad orcum demisisse, SENNAECUM testari video †.

DOMI-

* De nox. palustr. effluv.

† De recond. febr. intermit. tam remitt. natur. l. 1. cap. 4.

DOMICILIUM et ad id pertinentium ratio triplex est: primumque de libero spatio externo; deinde de ipso aedificandi negotio; postremo de internis ejus partibus, pauca differam.

CUM multarum rerum et, prae caeteris, arborum et aliarum domuum vicinitatem, jam vetuerim; igitur libera omnia et aperta circa domum debere esse intelligitur. Sed ad causas ejus rei ante expositas, alia nunc explicanda accedit. Pars curationis exercitatio est, cujus quoque ut ambulatio pars est, ita ei necessario locus erit describendus. Qui locus hortus sit, an area porrecta, vix refert. Quod si idem cingendus videbitur, parietes neque ex aggere, neque ex lapidea, neque ex lateritia, aut ulla alia solida materia perficiendos, sed cratibus ita conjunctis, ut multo plus vacui inter binas quasque intercedat, quam ipsae solidi habeant, contexendos, judico. Illud enim sepimenti genus nimis clausum, quo minus ad domum aer libere perveniat, prohibebit; hoc non erit impedimento. Praeterea semitae variae fieri, aliae planae, aliae leniter acclives, aliae rectae, aliae flexuosae, quo major ambulandi sit varietas, debebunt. Quam varietatem variae vires et casus ambulantium postulabunt. Postremo, cum ii qui sic exercendi sint, in numero longis, ideoque

ideoque plerumque lenioribus morbis affectorum, aut convalescentium futuri sint, ne quid lascivius minusve decore geratur, viros a mulieribus separato loco ambulare convenit.

ÆDIFICANDI ratio proxima est, sub qua tria, materiam, domus genus, et positum, comprehendam.

NIHIL lateritium, nisi in iis regionibus ubi lapidum copia non est, ad aedificandum adhiberi debet; atque, ubi ea illius materiae necessitas fuerit, tamen, in justam hujus quae fieri solet crassitudinem, parietes patere, neque sumptui parci convenit. Major enim crassitudo, praeter firmitatem quoque majorem, plus hieme caloris, aestate frigoris, praestat. Similemque rationem tectum, prout tegulis lateritiis aut lapideis factum fuerit, habebit. Item gradus, ingredientium vestigiis primi semper subjecti, ideoque quam maxime semper inquinati, quo facilius mundi ac nitidi servantur, ex lapidibus politis et laevibus, unde fordes nullo negotio absterguntur, perfici oportet. Quicquid autem instruitur aut contegitur, calce consolidandum est, parietumque interiorum totum spatium calce quoque inducendum, ne quid ubique rimae aut vitii relinquatur. Haec autem, quo melius frigus nimium,
quod

quod cavendum supra dixi, defendatur, et alia postmodo memoranda, servanda sunt.

SIMPLEX domicilium duplici praestat, cujus totam latitudinem singula cubicula occupent, et in unoquoque fenestrae utrinque fenestris opponantur. Quo fiet ut vix ullus flare ventus queat, quin, iis per occasionem apertis, intus dirigatur. Quae res, ventilabris multo commodius et expeditius, aëra stagnantem aut minus spiritui aptum commutat renovatque. Saepenumero autem, ubi ab altera sola parte fenestrae in struendo relictae sunt, nulla his vel maxime apertis aura intus perfertur. Ob eandem quoque causam, magnae atque altae eadem fieri debent. Cui altitudini ut locus fit, contignationes in idoneam altitudinem elevandae sunt. Denique, pro longitudine ejus, domus certis intervallis ab ima parte ad summam gradibus secanda est, iisque ad omnia cubicula perviis opus erit, cum aditus faciliioris tum liberioris aëris immittendi causa. Sed et alia hujus structurae causa subest.

NAM cum animi in omni morborum genere vis magna sit, isque inferre, augere, aut imminuere morbos varie consueverit, quaecunque, in domus aedificandae ratione, ad hilaritatem aut tranquillitatem ejus, sanitati maxime convenientem, conferunt, locum sibi vindicant.

Ex his, libera lux et jubar per fenestras modo memoratas immissa, nostri sunt propositi; quippe quibus nihil magis mortales animos recreet, nihil jucundiores aut sereniores praestet. Igitur ad meridiem tota longitudine aedes vergere, neque ulla pars nisi necessario ab eo averti, debent. Quo fiet ut si simplex domus fuerit, ut supra praecepi, et alae defuerint, quod fieri quoque judico, nullum ubivis cubiculum, non et sole et aëre recreetur; et CELSO, “inflatum aestivum, hibernum Solem habere” jubenti, cum commodo pareatur. Nam haec aedificandi ratio, cum modicam aëris temperiem nosocomiis necessariam ostenderim, ejus copiam quandam dabit. Solis radii per vitra tralucentes frigus immodicum temperabunt; modicum frigus, apertis fenestris, aestus incommoda levabit.

QUAE tamen ita dico, ut alas, alteram in meridiem productam, alteram in septentriones rejectam, quo neutra alteri officiat, jubarve aut aëris liberioris meatum intercipiat, haud incommodas fore fatear; eoque magis, quod sic ab utraque parte ad angulos quibus illae reflectuntur, domum gradibus antedictis dividendi copia facta erit. Quorum graduum imus eam coeli regionem respiciat, quae liberimos et purissimos ventos emittere solet. Ea
autem

autem in Britanniae Hiberniaeque plerisque locis septentriones sunt.

SERMO de partibus internis plurimas res complexus, cubicula et horum supellectilem, culinas, medicamentorum officinas, cellas familiares, appartum aegris communem, et quaedam alia domui communia tractabit.

Quo minus cubicula spatiosiora et plurium capacia quaedam sint, quibus ii, quorum morbi a contagione alieni sunt, communibus utantur, nihil ob stare video: praesertim cum parsimoniae in talibus domibus nunquam obliviscendae, hoc maxime consilium conveniat; verum in hujusmodi cubiculorum necessitate, unum semper, quo, reliquorum purgationis et aëris mutandi causa, migretur, vacuum servandum, praeclearo DONALDO MONROO, idem in nosocomiis militaribus monenti, assentio. Attamen plura separata, quae unum aut alterum aegrotantem capiant; non omnia pauca et multis communia, quibus e turba conclusa morbis contagiosis laborantes reliquos inficiant, parare operae pretium est. Non enim satis est unum alterumve manifestiore contagione periclitantem a reliquis segregare; multos vero alios eadem labe paulo occultius suffectos in certum prope periculum alios deducere pati. Enimvero magna morborum pars, et
omnes

omnes fere per populum grassantes, profecto contagione non carent. Nec injuria suspicientur, quotquot homines ex domibus privatis, ubi alios eadem mala vel teneant, vel paulo ante tenuerint, ad nosocomia sint perlati; eoque minus vana haec suspicio erit, si eadem mali natura eodem tempore per populum faevire intelligetur. Hi omnes et multi alii seorsim sunt habendi, curandumque ne inopum et miserorum salutare auxilium in perniciem nonnullorum vertat. Nam neque hiberno tempore spatiosorum cubiculorum omnes igne partes pariter calefiunt; neque valetudinariorum multitudo in eundem locum coacervari potest, quin strepitu et vocibus alii alios offendant, somnique aut quietis usum necessarium vigilantes aut inquieti, inturbent. Ad supra dicta adtexendum est, unumquodque cubiculum, pro concludendorum numero, amplum, spatiosum, altumque debere esse. Quam altitudinem contignationum praecepta altitudo parabilem efficiet. Postremo, singulis cubiculis singula loca conclusa includenda sunt.

CUBICULORUM supellex deinceps consideranda est; eaque per lectos et horum partes, matulas, scaphia, thermometron, focos, et fenestrarum opercula, exigitur.

LECTORUM ea inter se distantia convenit, quae imperitiori judici eam contemplanti longe nimia videretur. Ab hac re alienum non est JOANNIS PRINGELII dictum, qui de nosocomiis castrensibus loquens, “lectos ita raros, iisque
 “inter se intervallis disponendos,” ait, “ut vulgaris homo oculis eos intuens triplicem facile
 “numerum posse esse diceret.” In nosocomiis, de quibus agimus, intervalla paulo minora nihil nocebunt; lectorum pedibus lapsus rotarum subjecti commodi erunt, quibus ultro citroque, quietioris aëris mutandi causa, loco illi motentur.

SPONDAE et fulcra, et si qua alia pars firma materie eget, si sumptus tolerabilis fuerit, ex ferro aptissima erunt, quibus cumices aut aliae fordes quam minime adhaerescant. Imprimis enim munditiae circa aegrotantes praestandae sunt; de qua re fusius paulo per occasionem verba faciam.

QUA etiam de causa, laneis aulaeis, quae magis fordescunt et parum lavantur, linea anteponenda sunt, quae commodius lavari et munda servari possunt.

DE stragulis, praeter eandem munditiarum rationem, nihil proprium habeo dicere.

STRATA autem plumis recentibus, et quam diligentissime siccatis, impleri; aut, si earum
 sumptus

sumptus minus commodus visus fuerit, pilis suffarciri utile est. Pessima autem consuetudo est lana implendi strata. Ea enim molesti caloris, culicum, pediculorum, et aliarum sordium, materia est.

QUOD si supervacuum credatur ad singulos lectos singulas matulas aut scaphia, aliaque vasa, quibus in acutis morbis urina infra vestem stragulam commodius excipiatur, et lasana pertinere dicere; certe haec ipsa non in aperto cubiculo, neque infra lectos habenda, sed in parva conclavia quae supra relata sunt concludenda, non etiam levi de causa praeceptum esse videbitur. Neque obliviscendum est, dysentericorum stercus, separatis lasanis, quo minus noxius halitus ad reliquos inde perveniat, servandum; atque inde ad receptaculum commune, de quo postea dicetur, primo quoque tempore deferendum esse.

FENESTRARUM operculo ligneo, duabus valvis constante, opus est. Quibus minus aut magis pro occasione inclinatis, aut arcte ad vitra applicatis, nimia lux minuatur, obscuretur, aut omnino excludatur. Cujus rei utilitas in multis morbis manifesta est, ubi corporis sensibilitas cum aliis rebus offenditur, tum oculi, luce clariore perstricti, irritantur, eodemque pacto somni et quietis usui consulitur.

PORRO, cum coeli temperies in eodem loco

vix temporis puncto consistat, et semper fere per omnia anni tempora, omnes tempestatum vices, varia et mutabilis ruat, ejus omnes vicissitudines notari et quam diligentissime servari oportet. Itaque thermometron, intus ad lectos suspensum, frigoris et caloris vices modosque, exquisite indicabit. Cujus instrumenti, in aegrotantium curatione, necessitatem non potest non videre is, cui, quantum aëris temperies vel integerrima corpora moveat, perspectum sit.

AD spatiosa cubicula calefacienda, singuli ignes singula, non sufficiunt. Itaque in unoquoque plures focos, quam aequissimis inter se intervallis dispositos, quibus, igne imposito, aer aequa ubique temperie fervetur, pariterque toto intus spatio frigora defendantur, haberi operae pretium est. Neque minimum quidem cubiculum igne, itaque uno foco, commode carebit. Iidem foci majores aut minores esse, pro majore aut minore loci spatio, calefaciendo; et pro illorum magnitudine, plus minusve fomitis quoque super imponi, debent.

OFFICINAE tres sunt; medicamentaria, chemica, et chirurgica.

OFFICINA medicamentorum fit justum conclave, fatisque amplum, quo omnia medicamenta

camenta ordine explicentur, commodiorque ad singula aditus fit. Quoque idem ficcum magis, eo aptius erit. Multa enim illic servanda medicamenta, in humidior loco, facile liquefcunt, multa mucefcunt, aut aliter corrumpuntur. Idcirco hic quoque, praeter alios ufus, foco et igne opus eft. Hujus loci apparatus, piftilla et mortaria, alia vitrea, alia marmorea, alia metallica, alia majora, alia minora, pro diverfa rerum contundendarum copia; item uteres vitrei, pari figurae et magnitudinis varietate; poftremo, circa totum undique locum, varia fimiliter fcrinia quibus ficca capiantur et fimilia, funt.

NEQUE officina chemica, quam plerisque nofocomiis deeffe video, tamen deeffe debet. Ea pluribus focus, diverfa ftructura et magnitudine, quibus ad alia opera chemica conficienda ignis aliter dirigatur, inftruenda; fimul, ab aegrotantium cubiculis et medicamentorum officina, ne quid ex nimio plurium ignium calore detrimenti oriatur, in feperatum conclave dividenda videtur.

QUALIS locus instrumentorum chirurgicorum capax effe debeat, vix dicto opus eft. Satisfque eft, armarium aliquod ficcum, et ab omni humoris periculo remotum, ne ea, quae munda et terfa effe convenit, rubigine ufui ineptiora

ineptiora fiant, neque id quidem magnum quaerendum esse, dicere.

CULINAE in unoquoque nosocomio duae requiruntur; altera communis, in qua ea quae ad quotidianum sanorum victum propius accedunt curentur; altera extraordinaria, ubi certis casibus cibi ac potiones proprii magis parentur.

CUBICULUM Reçtrici, cellaeque nutricibus et reliquis famulis, in ima contignatione distribuuntur. Nam ei domus parti quam solam continet, quaeque tanto gravior, quanto humidior est, integri quam aegri tutius committuntur.

AEGRIS communis apparatus est machina electrica, utile in multis morbis remedium; balneum in aliis, frigidae lavationis locus in aliis, utilissima.

RELIQUUM nunc est, ut de quibusdam rebus, ad superiores divisiones haud facile referendis, pauca non omittenda persequar.

ERGO, ut nihil, quod aëris regendi, et saluti eum accommodandi, potestatem faciat, leve aut a nostro proposito alienum videtur; ostia autem exteriora, aëris fluentis opposita, pro occasione clausa aut aperta, ejus rei summam copiam praebent; ita magnis gradibus, quos liberrimorum ventorum regionem spectare, et
ad

ad omnia cubicula pervios esse volui, fores arcte accommodatae praependendae sunt.

ITEM fenestrae per graduum totam altitudinem, in singulis contignationibus singulae infertae, ob eandem causam utiles quoque erunt.

HAE utraeque, clausae calorem, apertae immisso aëre frigus, praebebunt, aegros reficient, aëra temperabunt, stagnantem, praesertim in majoribus cubiculis, magis elastico mutabunt, multum boni praestabunt. Neque solae ea faciunt; sed fenestrae ipsorum cubiculorum fenestris oppositae, item horum altitudo, et pro conclusis corporibus amplitudo, de quibus supra est relatam, eodem etiam conferunt, et suum auxilium, suum usum, conjungunt. Quarum utique rerum cum origo simplicior sit, et ab aëre coelesti vel humana corpora propius accedente, vel inde excluso petenda; hic justus locus videtur, quo de utraque re ad tot supra dicta pertinente plenius paulo et subtilius ratiocinari detur.

CORPORIS humani calorem thermometri Fahrenheitiani gradus 98 indicat; coelestis, hac in regione ejusdem thermometri gradu 62 notatus, gratus et jucundus est. Itaque illo hic multo minor est. Idem tamen supra gradum 62 assurgens, licet etiam nunc multo minor,

minor, tamen molesto nos calore afficit. Contra, infra eundem decidens, sensum injucundi frigoris praebet. Tota autem rei ratio in hoc posita est, ut corpora hominum calorem gignendi potestate praedita, si hic exhalans ad circumfusum aëra aequaliter diffusus perit, alium per foramina undique dimanantem aequaliter quoque renovent, et circa se constantem caloris modum servant. Id autem, in coeli temperie media, quam thermometri gradu 62 signari dictum est, fieri semper solet.

HAEC autem frigoris ratio est. Minor calor coelestis modico illo modo dicto, plus humani, unoquoque temporis puncto, dissipatum aufert, quam eodem temporis spatio renovari, summo corpori circumjici, atque hoc defendere possit. Itaque minus quoque proprii caloris id ambibit, propiusque externus ad summa ejusdem assidue adspirans, sensum quendam ingratum, quem frigoris dicimus, efficiet. Cumque calor hominibus naturalis stabili et constanti sit natura, quicquid propiorum frigidi aëris ad summa corporum adventum intercludit, id omne adversus omnes frigoris modos efficax erit remedium. Hujusmodi autem vestes, domus, et ignes intra has accensi, sunt. Ergo, ubi thermometron quod ad lectos aegrotantium suspendendum
 judicavi,

judicavi, mercurium multum infra gradum 62 subsidisse ostendit, tum omnes fenestrae omnia ostia per totam domum claudendae, ignesque accendendi, et, si intensiora frigora postulaverint, plus vestium superaddendum, videntur.

CALORIS, e contrario, natura sic explicabilis est. Ambiens coeli calor medio memorato major, nativi, interius corpora ambientis, minus accipit, facitque ut hic circa corpora cumuletur, augeatur, et molestum tandem ardoris sensum excitet. Cujus quoque praesidium erit, quicquid, supervacuum suum undique circumfusum halitum, a corporibus difflat amovetque. Talia sunt ventorum flumina in corpora ruentia, et aër media temperie inventus. Verum in nimio calore, cum venti non semper afflent, neque loci a fumis ardoribus tecti, ubi justa sit temperies, facile et ubique reperiantur; ideo caloris quam frigoris, remedia rariora, minusque in nostra potestate esse, apparet. Quo magis ut hanc contemplationem ad usum et nostrum propositum propius deducam, omni cura omni observatione opus est; ut saltem, quod auxilium adversus minores calores in nostra manu est, id, fluentis aëris liberioris undique in nosocomia inductis, praestare simus parati. Quoties igitur aëra

nimis calere, mercurius supra 62 thermometri gradum levatus, significaverit, universae fenestrae, ostia, rimaeque patefieri debent. Cujus cautionis, praeter frigus sic inductum, alia in multitudine aegrotantium causa est. Est species aëris a philosophis nostrae memoriae reperta, quam mephiticam appellarunt, isque, ubi purior est, flammam et vitam extinguit; ubi in aëre meliore aliquantum ita dissipatur, ut partim seorsim agat, valetudini gravis nocensque, malos morbos et prae caeteris putridos infert; cum aëre prorsus et chemice mixtus, innocuus est. Inter autem haud paucas ejus per rerum naturam origines, etiam ab humanis pulmonibus et cutis foraminibus provenire compertus est. Cum aëre autem penitus coit, miscetur, et sua amissa, ejus naturam induit, per omnes temperiei gradus ab imo usque ad sexagesimum secundum, ut nihil inde offensionis, neque ad singulares homines neque ad multos arctius confertos, perveniat. Suam pariter in aëris coelestis natura perdit; pariterque nihil offendit, ubi parva ejus pro illius copia est, aut perflatus eum a corpore verrit. Verum cum aër externus sive sponte super modum calefcit, sive gravis halitus ex multitudine ortus eum calefacit, tum demum dira lues supra relata erumpit, et

miseros

miseros mortales misere affigit. Cujus rei, si nihil in coelo noxae est, gravis vapor e corporibus dimanans, circa haec condensatus et quiescens, inque eadem, apertis simul calore foraminibus, rursus insinuatus, in causa est; remedium, obstaculis omnibus remotis, per quam plurimos aditus et spiracula aër elasticus intromissus. Proprium nosocomiis unum est, ut cum pluribus contignationibus necessario consent, neque ima aegrotis ob causam jam allatam permittatur; ideo gravis vapor, modo dictus, ab inferius habitantibus ad superiores usque, sua natura, ascendat, atque usque eundo aucta, in summa demum domo saepe intolerabilis fiat. Is autem, communibus portis ad singulos gradus imos, fenestrisque ad summos eosdem, in unaquaque contignatione, inque ipsis cubiculis, apertis, valido aëris agmine irruente, abigitur, cujus locum melior aër succedens occupat.

POSTREMO, ne alius e stercore vapor huic pervius sit, pestemque memoratam teterrimo odore et cumulata noxa augeat, illius commune receptaculum a gradibus averti, locoque quam maxime ab omni aegrotantium aditu dissidente, esse necesse est. Nam in nonnullis nosocomiis, ubi hoc servatum non est, unaque cum malo aëre materia impura, per iter commune,

mune, ab excrementis quoque summittitur; prout altius gradibus ascendes, ita magis atque magis foedus odor tibi nares feriet: Ut igitur cui hoc praeceptum supervacuum videatur, is carere naribus dicendus sit. Cella, ubi vestes lavantur, seorsim fit oportet, ne mador inde ortus aëra domesticum humidet.

NEQUE cadavera in cubiculis aegrotantium relinquenda, sed quamprimum, post animam efflatam, ad locum separatum clausumque deferenda, videntur. Plurimorum enim cadaverum rapide ruens putredo in summum vivos periculum conjicit.

ADMINISTRATIO quae per medicum, chirurgum, pharmacopolam, nutrices, reatricem, aliudque ministerium, perficitur, in totidem partes, expedito ordine, diducitur.

PRINCIPIUM autem a medico est. De quo acturus, haud nescius sum, meum hoc loco solummodo esse, ejus circa valetudinarios officium tradere; non etiam, qualis, quid medicinae sciens, quibus artibus instructus, ad hoc munus accedere debeat, docere; fatisque esse, ut is quam optimus sit, uno verbo, praecipere. Verum, quum hoc maxime tempore, Superis volentibus, cives mei rem pulcherrimam agant, perque totos Hiberniae agros, suscepta miserorum causa, quibus inopes aegrotantes
recepti

recepti curentur, hospitia undique condant, ne tantam rem indignis credendam, et misericordia publica frustra sit necne, parum referre, existimare videar, utramque rem, et quid scire, et quid facere medicum conveniat, paucis attingam.

SCIENTIA medici ad necessariam, utilem, et commodam redit; in qua postrema naturalis quaedam bonitas locum habet.

PRIMUM autem rationalis artis disciplina, et usus medendi necessarius est. Nam ut iis qui, ratione neglecta, ufui caeco et imitationi servae sese tradiderunt, non est credendum; ita nec iis qui, his omiffis, illam inaniter et sine sensu coluerunt, tot hominum falus recte committitur.

—————Alterius sic

Altera poscit opem res, et conjurat amice *.”

ITAQUE virum dignum qui valetudinarios ample curet, anatomiae, chemiae, rei pharmaceuticae, materiae medicae, physilogiae, pathologiae, et usus medendi, necessario peritum esse; neque de morbis in scholis audire, sed eos ipsos videre et explorare, atque in iisdem tractandis et curandis versari, oportet. Ad haec sapientia, acre et sagax ingenium, diligentia, fides, et probitas, imprimis postulantur.

AD

* Horat. de art. poet. vers. 409.

AD quarum rerum necessariam scientiam utilis aliarum accedit, logicae, artis mathematicae, metaphysicae, rerum naturae; item ex sermonibus antiquis Graeci et Romani, e recentioribus Gallici et Vernaculi, notitia: Quae, ut Romanus ait, “quamvis non faciat medicum, aptiorem tamen medicinae reddit.”

QUA cognitione eum esse imbutum quo certior fides fit, in scholis quam optimis medicum didicisse, atque, ubi institutus est, inde lauream artis accepisse convenit. Quod clarior magisque fidum, ingenii, diligentiae, et in disciplina progressus, testimonium est, quam si, fallace earum rerum periculo facto, ab ignotis ipse ignotus, suspiciosum et saepe exitialem titulum, furto quasi auferret.

COMMODAE autem in medico artes sunt, summa rerum et hominum peritia, mores ingenui, liberales et graves, auctoritas et dignitas comitate et humanitate temperatae; postremo, vultus bonus et spe plenus, unde, in re dubia, spes quoque, cujus haud leve ad salutem saepe momentum est, afflictis innascatur. Itaque CELSUS “Periti medici,” inquit, “est, non pro-
“tinus ut venit, apprehendere manu bra-
“chium; sed primum residere hilari vultu,
“percunctarique quemadmodum se habeat;
“et, si quis ejus metus est, eum probabili ser-
“mone

“ mone lenire ; tum deinde ejus carpo manum
 “ admovere *.”

QUOD autem ad officium medentis attinet, ita se inter aegrotantes gerere meminerit, ut semel die omnes vivat, et unicuique convenientia praecipiat; alios autem iterum tertiove, aut quoties usus postulet, revivat, idque quod in eo fuerit auxilium cum cura praestet. Cujus totae partes ad haec fere redeunt, ut medicamenta per pharmacopolam et chirurgum ad praescriptum administranda curet, per nutrices victus et exercitationis rationem regat, et omne munditiarum genus, rectoris et nutricum munera non dispiciens, circa aegrotos praestet; alios aegros recipiat, alios integra jam valetudine dimittat, alios parum se ordine gerentes, aut dicto non audientes, castiget; delinquere pergentes ignominia notet, aut domo ejiciat; temporum et tempestatum vices observet, adversus has, ubi nocebunt, praesidia inveniat; omnibusque in rebus omnia curet, regat, administretque. Eique scriba attribuendus est, qui praecepta libro inscribat, aliisque in rebus eum adjuvet.

SUUM quoque chirurgo munus praescribendum est. Ad eum ea opera, quae manu perficiuntur, omnia pertinent; quorum igitur usus artem et acrem cum prudentia dextram
 deside-

* Lib. 3. cap. 6. p. 129.

desiderantium, ad haec anatomiae, chemiae, artificiique mechanici, notitia necessaria est. Hunc fortis et firmus ad omnes casus animus sustineat, ut neque querimoniis neque clamoribus, neque vultu miserabili, neque sanguine effuso, neque cruciatibus, neque ulla infelicitum misericordia moveatur; quin omni perturbatione vacuus, invicto pectore ad salutem contendere perseveret. Is quoque quotidie semper saepiusve, re postulante, sibi commissos visere, et subinde medicum, si qua res durior visa fuerit, consulere debet. Superbia enim chirurgica suam artem a medicina separans, aut hujus quoque cognitionem sibi vindicans, ubi ordine opus est, ferenda non videtur. Praeter autem eum, etiam juvenem, chirurgiae non ignarum, ali in domo, et semper praesto esse, qui vulnera curet, iis medicamenta imponat, demat, mutet, et similia, absente chirurgo, sed hujus tamen praescripto administret.

PHARMACOPOLA diligens, medicinae simplicis, compositae, atque etiam hanc componendi ritus gnarus, sobrius, cautus, et ab omni temeritate alienus, esse debet. Estque in hoc homine gravitate et probitate spectata opus. Neque enim, cum is, inter mille res diversissimas, quarum plurimae nocent, multae etiam mera venena sunt, et error admissus, pessimos trahit.

trahit effectus, versetur, omnisque praescripta exsequendi cura ad eum descendat; levi aut infido ingenio maxima res credenda est. Pharmacopolae autem est, ut medicamenta quam optimi generis sint, idoneisque modis et temporibus adhibeantur, curare; perversam hominum, si iussa medici detrectent, voluntatem corrigere; et si qui regi per eum noluerint, aut aliter parum se ordine gerant, eorum delicta cum fide ad medicum deferre; postremo, quam minime, absente etiam medico, sive interdiu sive noctu, domo abesse; nam, in tanto morborum numero, subitorum casuum mobilitas praesentem et paratam omni hora opem desiderat.

NUTRICES quae inter valetudinarios versantur, eorumque curationi invigilant, proximum iis qui medentur locum occupant. Earum munus est aegris assidere, praesto esse, medicum, quoties occasio postulaverit, rogare, fomenta parare, jacentes tollere, erigere, sublevare, lecto efferre, vestes induere aut exuere, lecto reponere, posituram mutare, cibos et portiones quorundam aegrotantium proprias in altera culinarum curare, haec et medicinas dare, scaphium aut lasanum subministrare, hoc in conclavi concludere, ac deinde quamprimum in commune receptaculum sterqus ab-

latum effundere, lectos sternere, cubicula detergere, omnia munda ac nitida servare, ignem accendere, medico aut chirurgo, quemadmodum iis absentibus aegri se habuerint, accuratius narrare, et similia alia, sed precario, uti dictum est, et ex medentium jussu, exequi. Quarum mulierum quae sit necessitas quis non videt? Illarum igitur omnium rerum peritia ac usus, praeterea fides et diligentia, ab iis requiritur. Non enim infuetae et inexpertes aegris administrandi moris, ea quae ad hoc officium attinent, facile praestent. Nam in omnibus rebus experientia optima magistra est. Neque quicquam adeo simplex, planum, aut expeditum est, quin arduum, impeditum, et difficile, parum assuetis aut non expertis fiat. Infidis autem aut negligentibus perpetua aegrorum corporum cura cum summo periculo committitur. Eaedem, cum imperium medici non intercedit, in munditiarum ratione servanda, omnique domestica curatione, parere rectrici debent.

RECTRIX sobria, sapiens, rerum domesticarum perita, simplex munditiis, ab iracundia, odio, superbia, inanitate muliebri, aliisque animi perturbationibus vacua, aetate proventa, et vel marito orba vel nunquam cuiquam juncta, casta, proba, ab ingenuis moribus non
aliena,

aliena, officii diligens, eaque auctoritate qua suis ministras officiis contineat. Illius est omnibus rebus domesticis praesse, suppellectilis munditiis per nutrices et famulas consulere, et similia alia ita curare, ut tamen medici, item chirurgi et pharmacopolae, auctoritatem semper respiciat, et quarta domus potestas sit.

PRAETER munera nutricum super exposita, nulla opera familiari circa aegrotantes opus est. Id vero famularum quod ad alia munera domestica sufficiat habendum est. Quibus, sicut et nutricibus, hoc commune est, ne omnia omnibus per faturam agantur, sed singulis suae partes dispertiantur. Quippe metus est, ne, unoquoque in alterum quicquid agendum est inclinante, et sibi otium, ut mos plurium ministrorum amat, quaerente, necessaria negligantur, aut male et tumultuose fiant. Itaque una aut altera puella, si quid spatii extra aegrorum cubicula est, ei et gradibus purgandis, item reliquis per domum ignibus faciendis, alia lacti curando, aliae vestibis lavandis, attribuendae sunt. Aliis in culina opus faciendum est, quibus coquus cibos curandi peritus praesit. Item famulus apparere debet qui fores custodiat, et ultro citroque sive nuncius aut mandatum deferrendum sit, sive aliquid petendum aut portandum, mittatur.

His

His omnibus praesse reatricem, ut supra ostendi, aequum est, eamque summa administrationis domesticae respicere. Nam quoniam, quasi respublicae tales domus sunt, iis Homeri dictum, “non bene geri rempublicam multorum imperiis,” convenit*.

His autem omnibus, quorum operam in ulla administrationis parte adhibendam demonstravi, una res in sua cuique occupatione semper est spectanda, ut munditiis consulatur, earumque constans ratio habeatur. Sordes enim quae nunquam humanae salutis profunt, in multitudine in unum locum collata, eaque morbis conflante, ut nocentissimae sint necesse est. Eaeque tanto etiam nocentiores erunt, quanto propius aegra corpora sunt, arctiusve adhaerescunt. Quo peior eorum medicorum error fuit, qui in morbis febrilibus ab initio usque ad finem indusia mutari vetuerunt, qua curatione factum est, ut ex fordibus a perspirato halitu aut aliunde ortis corpori adhaerentibus, huiusque deinde vasis receptis, variae noxae natae ad vim morbi accesserint. Indusia igitur, et stragula linea, cum in aliis morbis, tum, prae caeteris, in putridis aut contagiosis, ubi haec haud parva curationis pars est, quam frequentissime mutanda

* Homer, Iliad. lib. 2. vers. 204.

tanda sunt. Contagio enim non solum ab aliis ad hominum corpora, verum etiam ab eodem quasi homine, ad illum ipsum pervenire, seque accumulata augere potest. Neque metuendum est, ne inter mutandas vestes et corpus denudandum, homo aëri objectus in periculum incidat. Nullus enim morbus est, nullum morbi tempus, quo prius calefacta indusia aut stragula linea, modo longior mora caveatur, non tuto circumjici liceat. Nosocomiorum vero proprium est, si aër frigidus liberior per domum meat, laborantes intra laneam stragulam tutos, veste munda circumdare. Ad munditiarum quoque curam lecti motati usus, cujus rei causa iis rotas subjiciendas putavi, praesertim calore vigente, et in morbis putridis ac contagiosis, pertinet. Quae ratione aër, sive nimio calore, sive noxiis rebus gravis, novatur, et in puriori spirandi copia datur. Ad haec una observatio propria est, cujus ante memini, ut stercus, praesertim dysentericum, diligenter conclusum, semper quamprimum ad receptaculum commune deferatur; periculum enim est, ne ab eo minus servato gravis halitus summissus ad proximos perveniat, et praesentibus malis etiam aliud, idque pessimum, superaddat. Postremo, ne culices, pediculi, pulicesve ullam lectorum partem

tem infestent, attendendum est; quippe quae foedissimi maximeque pestiferi sordium generis proles sint. His omnibus rebus medico diligenter invigilandum est; et siue reatrix siue nutrices, siue reliqui ministri, haec parum servaverint, quaecunque sic deliquerit, ea, non condonanda culpa admissa, ab officiis et nosocomio extra veniam ableganda est.

CUM non omnia medicamenta omnibus necessaria sint, et plerorumque morborum fatio intra exiguum illorum orbem consistat; ideo nec tota illa, quam in pharmacopoeias siue ignorantia, siue perversa diligentia, siue etiam superstitio congestit, farrago, nimio supervacuo, quemque res haud facile ferat, sumptu, in nosocomiorum usus, quaerenda est. Qui enim praesentes cum prioribus pharmacopoeiis a GALENI usque ad haec tempora conferat; posterius et cultius aevum superioris semper vitia correxisse, multa inania, vana, supervacua, aut contraria rejecisse, et simplicium medicamentorum numerum usque imminuisse, comperiet. Quin et multa adhuc in Londinensi ac Edinensi pharmacopoeiis, licet eae omnium longe optimae sint, linenda atque delenda restant: quae illi doctissimi et clarissimi viri, partim opinionibus ac studiis vulgaribus, partim empiricorum impudentiae, partim deni-

que magnificentiae et coloris pulchritudini concedenda pro tempore, ne omnia recidere ac nihil loco immotum relinquere viderentur, et paulisper indulgenda, judicarunt. Nec dubium est, quin Edinenses, qui suum, quo tempore haec scribo medicamentorum liberum recudunt, multis partibus eam, tam breviorē quam emendatiorē, in lucem sint reddituri. Eandemque porro liturae necessitatem diu mansuram, et in fera secula descensuram, non veri solum simile, sed et verum certumque videtur. Quibus utique incommodis, in aegrotantium hospitibus, facilis carendi copia est. Neque iis convenientium medicamentorum dispensationem eadem, quae publicas pharmacopoeias, premit iniqua necessitas. Nihil in illis audacium hominum impudentiae concedendum, nihil ignorantiae aut vanis studiis dandum, nihil magnificentiae damnosae largiendum; contra, sapientis, docti, et probi viri arbitrio, omnia administranda. Praeterea, inter collegii, et privatam, fortem plurimum interest. In illa, omnium ordinum atque conditionum homines respiciendi, totusque populus non juvandus solum, verum etiam, ut varie placetur, multa ferenda; in hac, inopibus miserisque, alieno beneficio habitis, salutaria sine gratia aut ambitione paranda. Nul-

lius

lius igitur, ne repurgatissimae quidem pharmacopoeiae, omnia in nosocomion quodvis coacervari debent, eorumque ita delectus haberi, ut supervacua rejiciantur, pretiosioribus, nisi horum pauca utique necessaria sint, viliora et parabilia anteponantur, atque ea quae maxime utilia sint, quaeque usus communes postulent, sola retineantur.

NEQUE penoris hujusmodi domibus accommodati ratio praetereunda est. Talia vero ad victum providenda atque paranda videntur, qualia tenui plebeculae, cujus de numero plerique sunt, qui sic ample curantur, quam maxime respondeant. Cujus tamen rei aliqua est varietas. Nam alii quoque, qui benignius vivere consueverant, aliis causis coacti eodem deferuntur; atque utrique jam morbis affecti, victus quandam proprietatem requirent. Itaque neque durius vivere consueto lautiores epulae, neque his uti solito pejor victus convenit, neque utrovis jam in morbos implicito, non aliquantum, ex consuetudine ciborumque et potionum genere, recedendum est. Verum de victus genere plenius differere, aut praeceptum aliquod communius proponere, vix nostrum hujusve loci est. Aliud enim incipientes morbi, aliud consistentes, aliud decedentes, aliud longi, aliud acuti,

acuti, requirunt. Atque ex iisdem morbis alii alias hujus rei proprietates habent. Item variae aetates, naturae, sexus, certaeque nonnullis propriae conditiones, quas *ιδιοσυμμετασίας* Graeci nominant, totidem ciborum potionumque proprietates, easque pariter variantes, postulant. In delectu autem, qualis cuique victus conveniat, habendo, maxime commune praeceptum est, ut status ventriculi respiciatur, quidque hic ferat, aut ferre recuset, exploretur; cujus rei, sicut et morbi, natura considerata, materiae genus utrique respondens, permittatur. Verum, praeter causas allatas, haec tota quaestio, cum verbosiore et pleniore, quam nostro conveniat proposito, oratione egeat, magnam medicinae partem comprehendat, et pleraeque, quas tractat, res non in longiorem diem paratae intus recondantur, sed quotidie consumptae reparentur, ideoque in hac re ad medici domestici quotidianam quoque curam magis attineant; nobis in medio relinquenda, et illius, ex ipsa re e vestigio semper judicaturi, et consilia pro occasione capturi, arbitrio committenda videtur. Solumque addendum est, ut medicamentorum, ita alimentorum rationem, parsimoniam cum utilitate temperatam, postulare.

